

318

సీనియర్ సెకండరీ స్థాయి కోర్సు

(ఇంటర్మీడియట్ (APOSS) కోర్సు)

అర్థశాస్త్రం - 2

(కోర్ మాడ్యూల్స్)

ఎ.పి. స్టేట్ ఓపెన్ స్కూల్

(APSOS) హైదరాబాద్

యస్.సి.ఇ.ఆర్.టి. క్యాంపస్, యల్.బి. స్టేడియం

ఇ-గేట్ ఎదురుగా, బషీర్బాగ్, హైదరాబాద్ - 500 001

Website : www.apopenschool.org

Email Id : diraposshyd@yahoo.in

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం వారిచే ఉచిత పంపిణీ

**© ANDHRA PRADESH OPEN SCHOOL SOCIETY
GOVERNMENT OF ANDHRA PRADESH, HYDERABAD**

First Published - 2010 : 2011

All Rights Reserved

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted, in any form or by any means without the prior permission, in writing of the publisher, nor be otherwise circulated in any form of binding or cover.

**This book is a Telugu translation of the original Economics [318] English
version of NIOS, NOIDA**

CURRICULUM DEVELOPMENT COMMITTEE

Chairman

Prof. Tapas Majumdar

Former Head of the Dept. of Economics
Jawahar Lal nehru University
New Delhi - 110 001

Members

Prof. D. Banerjee

Former Head of the Deptt. of Economics
Presidency College, Calcutta - 700 029.

Mr. S.N. Sharma

Reader, Deptt. of Economics
Satyawati College, Delhi - 110 052.

Prof. Ruddar Datt

Former Principal, School of
Correspondence Courses
Delhi University, Delhi - 110 007.

Mr. S.K. Agarwala

Reader, Deptt. of Economics
Rajdhani College, Delhi

Prof. S.K. Singh

Head, Deptt. of Economics, IGNOU
Maidan Garhi, New Delhi - 110 068

Mr. Ramesh Chandra

Reader, Deptt. of Economics, NCERT,
Sir Aurobindo Marg, New Delhi - 110 016

Dr. H.O. Verma

Reader, Deptt. of Economics, Ramjas College
University of Delhi, Delhi - 110 007

Mr. B.C. Joshi

Lecturer in Economics
Army Public School, Dhaula Kuan, New Delhi.

Dr. N.V. Varghese

Fellow, NIEPA
Sir Aurobindo Marg, New Delhi - 110 016

Convener

Mr. Manoj Kumar Jain

Deputy Education Officer
National Open School, New Delhi

Lesson Writers

Mr. S.N. Sharma

Reader, Deptt. of Economics
Satyawati College, Delhi - 110 052.

Mr. S.K. Agarwala

Reader, Deptt. of Economics
Rajdhani College, Delhi

Content Editors

Dr. H.O. Verma

Reader, Deptt. of Economics, Ramjas College
University of Delhi, Delhi - 110 007

Mr. S.K. Agarwala

Reader, Deptt. of Economics
Rajdhani College, Delhi

Graphic Artists

Mr. M.L. Zharotia

Sr. Graphic Artist
National Open School

Mr. Mahesh Sharma

Graphic Artist
National Open School

Dear Learner

As you already know that your Senior Secondary Course has been divided into five core and two optional modules. Of the two Optional Modules, you have to choose any one module.

Module 6 introduces you to role of agriculture, industry and infrastructure in India. Infrastructure consists of transport, communication, energy, finance, housing, health and education. These basic facilities help to carry out production activity and ensure good quality of life.

Module 7 introduces you to the basic elements of transactions in foreign exchange it and relationship between population and economic development.

With this module, all the lessons in your course have been completed. We hope these lessons must have added to your knowledge. For a clear understanding, you are advised to go through these lessons carefully. For your convenience, we have presented important concepts and points either in a box or in bold letters. For practice, these are intext questions and terminal questions requiring objective type, small and big answers.

Try to answer them well. After going through a book, complete the assignment given at the end of each book. If you follow these lessons, carefully you are sure to fare well in the exams.

Wishing you success.

Yours

Tutor Economics

ఈ తెలుగుసేతకు ముందుమాట

ఆంధ్రప్రదేశ్ స్టేట్ ఓపెన్ స్కూలు, హైదరాబాద్ 2010-2011 సంవత్సరము నుండి దూరవిద్యలో ఇంటర్మీడియట్ కోర్సును ప్రభుత్వ ఉత్తర్వు జి.ఓ.ఎం.ఎస్.నెం.170 Higher Education (IE-II) dt. 04-09-2010 ప్రకారము ప్రారంభించిందని తెలుపుటకు సంతోషిస్తున్నాను. ఈ కోర్సులో ప్రవేశము పొందిన అభ్యాసకులందరికీ నా అభినందనలు. దూరవిద్యలో ప్రారంభించబడిన ఈ కోర్సు రెగ్యులర్ ఇంటర్మీడియట్ (బోర్డు ఆఫ్ ఇంటర్మీడియట్, ఆంధ్రప్రదేశ్, హైదరాబాద్) కోర్సుకు సమానమైనది. ఏదో ఒక కారణముచే ఇంటర్మీడియట్ కోర్సు చేయని లేక పూర్తిచేయని అభ్యాసకులకు ఈ కోర్సు ఒక సువర్ణ అవకాశం.

ఈ పాఠ్యపుస్తకమును నేషనల్ ఇనిస్టిట్యూట్ ఆఫ్ ఓపెన్ స్కూలింగ్ (NIOS) నోయిడా వారి అనుమతితో వారి సిలబస్ ప్రకారము వారి ఆంగ్ల మాధ్యమ పుస్తకము అనువాదము చేయబడినది. (vide letter of Chairman, NIOS, CMD/MISC/10/314 dt. 27-10-2020) సంబంధిత విషయములలో నిష్ణాతులైన, మరియు అనుభవజ్ఞులైన ఆచార్యులు, రీడర్స్, లెక్చరర్స్ చే NIOS పాఠ్య గ్రంథములు అనువాదము చేయబడినవి. ఈ పాఠ్య పుస్తకములోని అంశాలన్ని NIOS వారి సంబంధిత పుస్తకములోని మౌలిక భావనలను దృష్టియందుంచుకొని, తెలుగులోనికి అనుసృజన గావించబడినది. అవసరమైన చోట అవగాహన నిమిత్తము అనువాద పదముతోపాటు ఆంగ్ల పదాలను కూడా ఇవ్వడం జరిగింది. అభ్యాసకులకు అర్థమయ్యే రీతిలో సరళమైన భాష వాడుబడింది. అభ్యాసకుల సులభ అవగాహన కోసం చిత్ర పటాలు, రేఖా పటాలు పొందుపరిచాము. ఈ పాఠ్యపుస్తకము అభ్యాసకులకు ప్రభుత్వము వారు ఉచితముగా పంపిణీ చేయడం ఎంతో సంతోషాన్ని కలిగిస్తుంది. అభ్యాసకుల స్వీయ అధ్యయనం కోసం పాఠ్యాంశాలు శీర్షికలుగా విభజించటమే కాక, పాఠ్యప్రశ్నలకు జవాబులు కూడా ఇవ్వడం జరిగింది. అభ్యాసములోని ప్రశ్నలకు విద్యార్థులే స్వయంగా సమాధానములు వ్రాసుకోవాలి. వారికి బోధించే అధ్యాపకులు ఎప్పటికప్పుడు అభ్యాసకుల ప్రగతిని పరీక్షించాలి. అవసరమైన చోట ప్రోత్సాహము అందించాలి. వారి ప్రగతిలో లోపాలున్నట్లైతే సరిచేయాలి. ఈ అంశాలపై అభ్యాసకులకు ఇవ్వబడిన అసైన్మెంట్స్ (Assignments) / ప్రాజెక్టులు ఎప్పటికప్పుడు దిద్ది, వారి జ్ఞానాన్ని అవగాహనను పరిపుష్టం చేయాలి. వారి భవిష్యత్తుకు బంగారు బాటలు వేయాలి.

ఈ సందర్భంగా అనువాదమునకు అనుమతించిన చైర్మన్, NIOS గారికి, NIOS సెక్రటరీ గారికి వారి సంబంధిత సిబ్బందికి కృతజ్ఞతలు. ఈ అనువాదమును, తెలుగులో అనుసృజనరీతిలో తీర్చిదిద్దిన అధ్యాపకులకు, దోహదపడిన విద్యాశాఖ ప్రభుత్వ ముఖ్య కార్యదర్శి, చందనాఖాన్, ఐ.ఎ.ఎస్. గారికి, మన రాష్ట్రంలోని విశ్వవిద్యాయ ఉపకులపతులకు, డీన్లకు, వివిధ సంచాలకులు, ఇంటర్మీడియట్ విద్య, ఉన్నత విద్య, పాఠశాల విద్య వారికి, సెక్రటరీ బోర్డ్ ఆఫ్ ఇంటర్మీడియట్ గారికి మా అభివాదములు. దీనిని ముద్రించిన సంచాలకులు Govt. Text Book Press శ్రీ జేసుపాదం గారికి, వారి సిబ్బందికి వందనాలు.

తగిన రీతిలో ఈ కార్యక్రమాన్ని సమన్వయ పరచిన మా APOSS కార్యాలయ సమన్వయ బృందానికి, సిబ్బందికి శుభాకాంక్షలు.

ఈ పాఠ్య గ్రంథములో భావనలలో గాని, భాషలో గాని, అభివృద్ధి దిశలో ఏవైన మార్పులు, చేర్పులు, కూర్పులు, తొలగింపులు, తత్సంబంధ సూచనలున్నచో తెలుపవలసినదిగా సంబంధితులందరిని కోరుతున్నాను.

అభ్యాసకులకు మంచి భవిష్యత్తు కాంక్షిస్తూ

20/11/2011
సంచాలకులు,

ఆంధ్రప్రదేశ్ స్టేట్ ఓపెన్ స్కూల్, హైదరాబాద్

తెలుగులో అనుసృజన

అర్థశాస్త్రం

సంపాదకులు

1. డా॥ ఎ. రాజశేఖర్, ఎం.ఎ.,ఎం.ఫిల్.
పి.హెచ్.డి., పి.జి., సి.ఎస్.
రీడర్ & శాఖాధిపతి
డిపార్ట్మెంట్ ఆఫ్ ఎకనామిక్స్
హిందుకాలేజి, గుంటూరు. | 2. డా॥ ఎల్.ఎస్.ఎన్. ప్రసాద్, ఎం.ఎ., ఎం.ఫిల్.,
పి.హెచ్.డి., పి.జి., సి.ఎస్., సిసిపి (ఐఎస్ఐ)
రీడర్ ఇన్ ఎకనామిక్స్
హిందుకాలేజి, గుంటూరు. |
|--|--|

అనువాదకులు

1. డా॥ ఎ. రాజశేఖర్, ఎం.ఎ.,ఎం.ఫిల్.
పి.హెచ్.డి., పి.జి., సి.ఎస్.
రీడర్ & శాఖాధిపతి
డిపార్ట్మెంట్ ఆఫ్ ఎకనామిక్స్
హిందుకాలేజి, గుంటూరు.	2. డా॥ పి. వేణుగోపాల్, ఎం.బి.ఎ., ఎం.ఎ.,
ఎం.ఫిల్., పి.హెచ్.డి.
లెక్చరర్, హిందూకాలేజి,
గుంటూరు
3. డా॥ ఎ. భవాని, ఎం.ఎ., ఎం.ఫిల్., పి.హెచ్.డి.
అసోసియేట్ ప్రొఫెసర్,
శివ శివానీ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ మేనేజ్మెంట్
కొంపల్లి, సికింద్రాబాద్	4. కె. గోపికృష్ణ, ఎం.ఎ. ఎం.ఫిల్., బి.ఇడి., సిసిడిపి
పిజి టీచర్ ఇన్
ఎపిఆర్ స్కూల్ (బాయ్స్) లింగంపల్లి,
వయా కామ్కోల్, మెదక్ జిల్లా.

సమన్వయ కర్తలు

1. వై. వరకుమార్
రీజినల్ కో-ఆర్డినేటర్,
ఆంధ్రప్రదేశ్ సార్వత్రిక విద్యాపీఠం,
హైదరాబాద్ | 2. యం.వీణ
కో-ఆర్డినేటర్
ఆంధ్రప్రదేశ్ సార్వత్రిక విద్యాపీఠం,
హైదరాబాద్ |
|---|--|

విషయ సూచిక

క్ర.సం.	విషయము	పేజీ నెం.
26.	వ్యవసాయం	1-20
27.	పరిశ్రమలు	21-36
28.	వ్యవసాయము మరియు పారిశ్రామిక రంగముల పరస్పర ఆధారము	37-44
29.	రవాణా మరియు కమ్యూనికేషన్లు	45-62
30.	శక్తి రంగం	63-77
31.	విత్తసంస్థలు	78-89
32.	సాంఘిక అవ స్థాపన - గృహ ఆరోగ్య మరియు విద్యా సౌకర్యాలు	90-103
33.	భారతదేశ విదేశీ వ్యాపారం - దిశ మరియు కూర్పు	104-118
34.	విదేశీ మారకపు రేటు	119-128
35.	వ్యాపార శేషం మరియు చెల్లింపుల శేషం	129-138
36.	మూలధన ప్రవాహం విదేశీ పెట్టుబడి మరియు సహాయము	139-151
37.	నూతన వ్యాపార విధానం, మరియు దాని సమస్యలు	152-161
38.	జనాభా - ఆర్థికాభివృద్ధి	162-169
39.	భారతదేశ జనాభా	170-183
	అసైన్మెంట్లు	102-103